

DELAUŠKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 12.

V Ljubljani, petek 15. januarja 1926.

Leto I.

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg št. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana, Breg 12. pritličje.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20—Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22—Din, za inozemstvo mesečno 32—Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaki beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1—Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1—Din. V oglasnem delu stane petitna enostopna vrsta 3—Din. Pri večjem številu objav popust.

Industrija in delavstvo.

Zveza industrijev je sklicala v ljubljansko Kazino svoj izredni občni zbor, da ob »dvanajsti uri« protestira proti nezmiselni in kvarni gospodarski politiki v naši državi.

V težki krizi se nahaja v državni industrija. Brez naročil, brez trga in brez dela je naša industrija. Zamrli so ognji v plavžarnah in stroji počivajo v tovarnah. Delavstvo pa zamanj išče dela, zamanj zaslužka.

Dvomimo pa, da bo ta prepoznani protest Zveze industrijev sploh še kaj koristil in zalegel.

Gospodarska politika v državi je pogrešena v celoti, posebej pa je težko grešila tudi naša industrija.

Pripovedovali so: mlada je in neizkušena, nihče pa ni vprašal: ima li naša specialna slovenska industrija sploh eksistenčno pravico in eksistenčne pogoje.

In, če naj konča izredni občni zbor Zveze industrijev sploh še z najmanjšim pozitivnim uspehom, potem mora to vprašanje brezpogojno v prvi vrsti na dnevni red. Za dežele bivše Avstrije so upostavili v naših pokrajinah posamezne industrijske panoge. In le v tej zvezi je uspela tudi slovenska industrija, je rasla in se razvijala.

Ko pa je nastala nova državna meja, takrat je ravno Zveza industrijev napravila usodno pogreško za vso industrijo, da je smatrala slovensko industrijo za samostojno celoto. In, naša industrija ni našla v novi državni obliki svoje prave orientacije. Zato je začela hirati, začela propadati in zapisana je popolnemu propadu.

Ker ni naša industrija izvedla v industrijski politiki nuje, z ozirom na novi gospodarski teritorij potrebne preorientacije in pregrupacije, zato je skušala z nizkimi delavskimi mezdami, s slabimi delovnimi pogoji vzdržati konkurenčno sposobnost.

Boj proti socialnim zahtevam delavskega razreda, boj proti izboljšanju življenjskega položaja je smatrala Zveza industrijev za svojo najvažnejšo nalogo.

Danes je delovna sila v Sloveniji zastoj, brezposelnost naravnost katastrofalna, kljub temu pa upropaščene delavske eksistence niso ovirale stalnega in nevzdržnega propadanja industrije.

Poznamo delodajalce, ki so iskali za izdelke svoje industrije trgov in odjemalcev. Ves ta trud in vse to delo pa je bilo brez organizacije, brez načrta in brez sistema. Baš v tem pravcu, ravno v tej smeri je popolnoma odpovedala Zveza industrijev.

Kaj čuda, če so odrekla vsa časna sredstva in vse trenutne pomoči, ki jih je bila deležna naša industrija s strani države. Pretežno agrarna država zahteva cenjenih in konkurenčnih industrijskih izdelkov. Agrarce se zahvali za stroj

Razprava o proračunu ministrstva notranjih del.

Belgrad, 15. jan. Proračun ministrstva za notranje zadeve je bil včeraj s 14 proti 6 glasovom sprejet. Minister Maksimović je nakratko izjavil, da je njegov proračun realen. Ivesti namerava obširno redukcijo. Črtanih je okoli 1700 mest. Pri tem je največ nižjih uslužbencev. Najbolj bo prizadeta Slovenija, kjer črtajo med drugimi dve mesti tiskovnih referentov, nekaj policijskih agentov ter 14 zvančnikov v politični službi. V stvarni redukciji so bili znižani zlasti se-

litveni stroški. Po vladnem predlogu znaša proračun ministrstva notranjih del 673.452.000 Din; to je za skoro 43 milijonov več kot prošlo leto.

Minister Maksimović je na ostre napade opozicije, ki mu je zlasti očitala, da preganja uradništvo odgovarjal, da to ne odgovarja resnici. Kar pa se tiče revizije uradniškega zakona, na to sedaj še ne more odgovoriti. Jutri bo odbor razpravljal o proračunu ministrstva za poljedelstvo in vode.

V starem pravcu naprej.

Belgrad, 15. jan. Politični položaj „neizpremenjen“. Finančni odbor rešuje sedaj proračun ministrstva za notranja dela. Zanimanje in zavzevanje za proračun in potrebe tega ministrstva je seveda pri vladni večini drugačno, nego je bilo pri proračunu ostalih ministrstev, ki služijo javnim in bolj socialnim namenom. Reduciralo se je le nižja in bolj potrebna mesta, reakcionarne izdatke pa ne. Važnejših zunanjih političnih dogodkov ni bilo, toliko bolj se je delalo in pritiskalo zakulis-

no. Radič je še vedno hudo „bolan“, zato napada neusmiljeno odsotnega ministra financ Stojadinoviča. Radikali so morali Radiča hudo našamariti ravno tam, kjer je trenutno najbolj občutljiv: pri davčnih, denarnih in sploh finančnih vprašanjih. V opozicijskih krogih se hudo graja odsotnost vlade ravno v času najkritičnejšega notranjega in zunanjega položaja države, toliko bolj, ker še sedaj ni jasno, kako se bo vlada ravnila v pogledu Male antante in Madžarske.

Avstrijski socialisti nastopajo proti Madžarski verolomnosti.

Dunaj, 15. jan. Mirovne pogodbe so moralno obvezale premagane države, da se razorože. Društvo narodov je to naložilo tudi državam zmagovalkam. A ne prve, ne druge niso izvršile svojih dolžnosti. Medtem ko velika antanta niti ne skriva svojega nadaljnjega oboroževanja, se vrši v premaganih državah oboroževanje pod krinko raznih sportnih, skavtskih in mladinskih organizacij. Madžarska vzdržuje tajno vojsko z mladinsko or-

ganizacijo, katere člani morajo priseči zvestobo Veliki Madžarski. Ker je taka organizacija nezakonita in ogroža varnost vseh sosednjih držav, je sklenil avstrijski socialno-demokratski klub vložiti na eni prvih sej parlamenta ostro interpelacijo, kaj meni storiti Avstrija napram tem izzivalnim mir in red ogrožajočim organizacijam. Obenem bo klub zahteval, da Avstrija intervenira za red v Srednji Evropi pri Društvu narodov.

Ameriški demokrati proti Mussolinijevi politiki.

Washington, 15. jan. Načelnik demokratskega kluba v ameriški poslanski zbornici je ostro grajal sklenjeni dogovor glede italijanskih dolgov. Napadel je neusmiljeno v ime-

nu ameriškega naroda nasilno Mussolinijevo politiko. Njegova izvajanja so žela ponovno hrupno demonstrativno odobravanje pri vladni večini in pri demokratskih poslancih.

Grozovite eksplozije v premogovnikih.

London, 15. jan. V Wilburton Oklabama v Ameriki je nastala v premogovniku huda eksplozija plinov, ki je zasula 100 rudarjev. Eksplozija je bila tako silna, da je zagnala iz 200 metrov globokega rova jamski les na plan. Rešitev zasutih je skoro brezupna.

Nagasaki, 13. jan. V premogovniku Takamatsu so se vneli jamski plini in usmrtili štiri rudarje. Rešilni oddelek se je spustil v jamo, toda v tem trenutku je zopet nastala močna eksplozija, ki je na drobne kosce raztrgala vseh 16 mož reševalnega oddelka.

Strojnih tovarnen in livaren, če pa ga lahko za polovično ceno dobi iz inozemstva.

Kako se bo prilagodila naša industrija novim razmeram, od tega zavisi njen bodoči razvoj. In, kako se bo industrija uveljavila v meščanskem razredu proti interesu veloposestva, od tega zavisi, ali bo bodoča industrijska politika v naši državi dobra ali slaba.

In nadalje: delavski razred v Sloveniji je doslej prispeval za vzdrževanje slov. industrije prevelike žrtve. Vsak nadaljni korak v tem pravcu bi pomenil novo izgubo na pogojih za razvoj industrije. Slovenska delovna sila bi propadla in vsem težavam, s katerimi se bori industrija, bi se pridružila še nerabna, izčrpana delovna sila našega delavca.

DR. RAMEK SEŠTAVI NOVO AVSTRIJSKO VLADO.

Dunaj, 15. jan. Večinske stranke so se sporazumele na podlagi, da sestavi novo vlado zopet dr. Ramek. Dosedanja vlada danes formalno odstopi, jutri pa se predstavi parlamentu nova vlada, imenovana Ramek II. Finančni minister dr. Ahrer je vztrajal pri svojem prvotnem sklepu in ni vstopil v novo vlado. Njegovo mesto zasede badenski župan Josip Kollmann. Namesto poljedelskega ministra nastopi Andrej Tintera, deželni poslanec na Tirolskem, posle odstopivšega ministra zunanjih del pa bo opravljal zvezni kancelar dr. Ramek sam, njegovo pomočnik bo sekcijski načelnik Franc Peter. Takoj, ko se vlada sestavi, prečita zvezni kancelar dr. Ramek vladno izjavo, ki jo bo sledila običajna parlamentarna debata.

Dunaj, 15. jan. Novi zvezni finančni minister Kollmann je včeraj podal svojo prvo izjavo. Dejal je med drugim: »Tako ko nastopim posle kot minister, odložim svojo župansko čast, ostanem pa v Badnu še kot občinski svetnik. Programa pa nimam še nobenega, ker nastopam ministrske posle brez predsodkov. Še-le ko proučim dejansko stanje, si uredim svoj program. Predvsem pa poudarjam, da ne poznam gospodov in gospodujočega naroda. V tej državi smo vsi za to tukaj, da služimo demokraciji in republiki, kateri danes ni baš poslano na rožicah in ki potrebuje v teh dneh podpore vsakega državljanca.

DR. LUTHER SEŠTAVLJA NEMŠKO VLADO.

Berlin, 15. jan. Dr. Luther se posvetuje z različnimi strankami o sestavi nekakšne centruške vlade. Svoje sodelovanje so že sedaj obljubili centrum in demokrati. Demokrati pa sicer odklanjajo preveč desničarsko politiko vnaprej. V vlado utegnejo vstopiti centruški dr. Braum, dr. Marx in dr. Lammer; dalje demokrati dr. Reinhold, Stesemann, dr. Koch, v. Kardorff in dr. Gessler.

ČEMU TOLIKO HRUPA.

Budimpešta, 15. jan. Medtem ko javnost z vso napetostjo pričakuje rezultata o preiskavi proti knježjem zločincu Windischgrätz, drž. pravdništvu dela skrajno komodno. Šefa državne policije Nadossya je zaslišalo jedva dvakrat, pa so z njih opravili na brzo roko. Z Windischgrätzom se pa nekako pogajajo in se zna zgoditi, da mu končno meritorno ničesar več očitati ne bodo mogli. Kaj vse storita denar in bogato sorodstvo! Morda pa se boje oblasti državljanske voje? Oton in Albrecht sta si huda tekmeča, nekateri Hortljevci pa pravijo, da je Oton premlad, Albrecht pa že prestar za kake energične akcije.

Budimpešta, 15. jan. Policija je dovršila svojo preiskavo v aferi ponarejanja frankov. Od dedektivov opravljajo le še 4 državno službo. Šef dedektivskega oddelka je nastopil kratek dopust.

rikade in ki stoje nam delavcem sovražno nasproti, ki skrunijo šport in ki Vas le z napačnim geslom nevtralnosti vabijo in odvrtačajo tako od Vašega razrednega okoliša? Odklonite jih. Oni naj gredo svoja pota, Vi pa stavite Vaše dragocene moči na razpolago »Delavski Zvezi«, ki goji in neguje neprestano od leta 1906. dalje šport in fizično kulturo.

Podprite Vaše brate v njih prizadevanju ter nikačor ne pozabite, da so delavska moštva polnovredna, kar je bilo jasno dokazano na Olimpijadi v Frankfurtu, kjer ste lahko opazovali spretnost, delo in popolnost njihovih vrst.

Vstopite vendar v vrste onih, ki so Vam bratje po delu, mišljenju in družabnem razredu in ki goje fizično izobrazbo kot plemenito sredstvo za povzdigo razredov in plemenov. Priključitev Vaših sil bo pomagala ojačiti vrste Vaših sodrugov in pospešili njih namero.

Zapustite torej mahoma vse klube buržoazije!

Pridite in pomagajte nam do večjih uspehov!

Naprej za »Belgijsko socialistično Zvezo v prosep fizične in moralne vzgoje«!

Pristopite k svetovnemu združenju: Mednarodno socialistično združenje za fizično in športno vzgojo. — Za mednarodni urad: Predsednik G. Bri-doux, tajnik: Devlieger.

Prekmurske novice.

Murska Sobota. Volivci v Delavsko zbornico, pozor! Tajnik klerikalne stranke raznaša okoli, da sta za volitve v Delavsko zbornico postavljeni samo dve listi in sicer klerikalna in demokratska ter da kandidira sodrug Lazar na demokratski listi. Očividno imajo klerikalci zloben namen med delavstvom diskreditirati listo »Združene delavske strokovne zveze«, na kateri kandidira tudi sodrug Lazar. Opozorjamo na to vse delavce ter jih po-

zivamo, da s še večjo vneto agitirajo za našo listo ter za isto oddajo glasove, agente in priganjače vseh buržuj-skih list pa našenejo! — Krajevni volivni odbor ZDSJ.

Politični football. — Samostojni demokratje so imeli pretekli teden občni zbor, na katerem je bilo govora med drugim tudi o razmerju med srezko organizacijo SDS in oblastnim načelstvom v Mariboru. V debati o tem poglavju je nekdaj rekel, da morajo prekmurski demokratje gospodom v Mariboru pokazati, da prekmurski pristaši SDS niso — žoge, s katerimi bi mariborski voditelji breali kakor se jim zljubi. Spomini na kandidature pri lanskih volitvah? Schon zeigen...!

Luteransko žensko društvo je slavilo v nedeljo, 10. t. m. petindvajsetletnico obstoja. Popoldne se je vršila v Dvorani Dittrich simpatična prireditve, po kateri se je zabava nadaljevala v hotelu Dobraj.

»Delavska Politika« se prodaja v trafiki gospe S. Novak na Aleksandrovi cesti. Delavci, Prekmurci! Čitajte naš list!

Trbovlje.

O tisku in davkih. Po pet letnem medsebojnem kljanju in vsesplošni neorijentiranosti, stopamo v novo fazo dela v naših razrednih strokovnih organizacijah, da združeni, jaki in mnogobrojni izvojujemo znova svoja ugrabljena prava.

Ni naš namen odpirati še nepopolnoma zaceljene rane, le pribiti hočemo, da je delavski razred v Jugoslaviji v splošnem povojnem kaosu mnogo, zelo mnogo izgubil in močno nazadoval. Nazadoval pa je v veliki meri tudi zato, ker ni znal ceniti delavskega tiska. Časopisi socialistične in komunistične vsebine so sicer prihajali v naše doline, niso pa mogli vzgojno uplivati, ker so mesto načelne, vodili bolj osebne debate. So bolj rušili kot gradili. Razumljivo je, da niso mogli pridobiti zvestih čitateljev, da niso

čprav proti volji segali po buržuj-skih mogli uplivati na zdravo mišljenje ljudi. Tako se je zgodilo, da so ljudje listih. Saj so ljudje tudi potrebni informacij. Vzemimo samo vprašanje davka. Po zakonu o proračunskih dvajstinah se sme davek na ročno delo pobirati le od 48 ur na teden. Trboveljska premogokopna družba pa pobira ta davek tudi za nadure. Vsako nedeljsko in tudi nadurno delo ob delavnikih se obdavčiti ne sme. »Jutro« in »Slovenec« pa gledata prijazen na TPD, in o vsem tem molčita kot grob.

Delavci, ne samo pri TPD, ampak tudi v drugih delavnicah in obratih pazite na to, da se ne bodo pobirali poleg zakonitih, še nezakoniti davki. Strokovni list »Delavec« z dne 18. decembra št. 24 prinaša pod naslovom: »Davek na ročno delo«, doslovno to-le: »Vodstvo ZBJ. v Zagorju ob Savi je ugotovilo, da se davek na ročno delo pobira pri rudarskih podjetjih tudi od nadurnega dela in nedeljskih šihov.

Z ozirom na to krivico, ki se izvaja nad delavstvom, je podpisano vodstvo na podlagi uradnega »Razglasja« Uradni list, št. 95, pod števil. 318, čl. 1 in 4 odstavek 2., ki pravi: Plačilo za delo, ki se opravlja preko dogovorjenega števila ur dnevnega ali nočnega dela, ne spada v osnovo za odmero — vložilo protest potom Delavske zbornice na Finančno ravnateljstvo v Ljubljani dne 29. novembra 1925. Finančna delegacija je nato izjavila, da se imajo smatrati kot osnova za odmero obdavčenja samo zaslužki in prejemki od 48 urnega tednika, v smislu § 1. in § 6. zakona o »Zaščiti delavcev«.

Tudi to je močan dokaz, da delavstvo potrebuje dnevnega tiska, da ga podpira v njegovi borbi ter pravilno in objektivno informira o bedi in krivicah, ki se gode delavcem. List »Delavska Politika« je delavski list, on služi tej svrhi. Zato moramo ta naš list vsi naročiti, čitati in razširjati. »Delavska Politika« naj ne manjka v nobeni delavski ali kmečki hiši. Tudi ne sme manjkati po brivnicah, kavar-

nah ali gostilnah, kamor zahajate. To je moje mnenje. P. T.

Maribor.

Iz Maribora nam pišejo: Pri delu za »Del. Pol.« se obregujejo nekateri ob sodruga Antona Kristana, češ, ja: saj veste, kaj je »Straža« o njem pisala ob priliki zadnjih volitev. Z ozirom na to, ker vidimo, da so nasprotniki in »prijatelji« laži med ljudi raztrosili, moramo konstatirati, da je s. A. Kristan na obrekovanja klerikalne »Straže« vložil takoj tožbo po s. dr. Tumi. In klerikalna »Straža« je takoj zlezla pod klop ter zajavkala »jaz nič — jaz muzikant«. In v št. 105 od 30. oktobra 1925 je prinesla sledečo izjavo: »Izjava. »Naša Straža« je v št. 33 do 42 letošnjega leta pod naslovi »Kako državotvorci goljufajo državo«, »Iz delovanja kr. ministra n. razpol.« itd. žalila gg. Antona Kristana in tov. Uredništvo »Naše Straže« izjavlja, da je bilo napačno informirano in vse žalitve lojalno preklicuje in obžaluje.« — Gospodje so nesramno žalili, dokazov niso mogli prinesiti, ker so se vse izmislili. Takrat je držalo. In mnogi še danes žive pod temi vtisi. — Klerikalcem zato nobene vere in tudi nobenega glasu pri Delavski zbornici, kajti večina je laž, kar pišejo.

Zabukovec. Na podlagi sklepa odbora seje z dne 10. jan. 1926 sklicuje del. telovadna zveza »Svoboda«, podružnica Zabukovec, svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 7. marca 1926 ob 2. uri popoldne v lokalni sodr. Ivana Coceja v Migojnicah. — Na dnevnem redu je: 1. Poročila a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, č) nadzorstva, d) predsed. dramskega odseka. 2. Volitve a) novega odbora, b) zastopnikov v odsekih, 3. Raznoterosti. — V slučaju nezadostne udeležbe članstva, se bo vršil občni zbor pol ure pozneje, ki pa je sklepčen ob vsakem številu članov. Dolžnost vsakega člana je, da se udeleži obč. zbora točno ob napovedani uri. — Predsednik.

Konzumentje!

Konzumentje!

Pristopite za člana

Konzumnega društva za Slovenijo, reg. zadruga z o. z.

Pristopnina Din 2.50. -- Delež Din 300.—

Skladi (rez. disp. pom. itd.) Din 2,250.000.—. Deležni sklad Din 1,250.000.—.

Hranilne vloge Din 6,250.000.

Restni domovi: 1. Zadrugi dom v Ljubljani (osrednja pisarna in veliko skladišče). 2. Zadrugi hiša v Šiški (prodajalna). 3. Zadrugi dom z restavracijo na Glincah. 4. Zadrugi dom z gostilno v Trziču. 5. Delavski dom na Savi-Jesenicah. 6. Zadrugi dom z gostilno v Soštanju. 7. Ljudski dom z gostilno (dve veliki poslopji) v Mariboru. 8. Zadrugi hiša na Teznu. 9. Zadrugi dom v Prevaljah. 10. Zadrugi dom v Črni.

Zadrugi prodajalne: 1. Ljubljana-VIII (Kolodvorska cesta). 2. Ljubljana-Sodna ulica. 3. Ljubljana-Krakovski nasip. 4. Ljubljana-Vodmat (Bohorčičeva ulica). 5. Vič-Glinca. 6. Borovnica. 7. Trzič na Gorenjskem. 8. Križe pri Trziču. 9. Sv. Ana nad Trzičem. 10. Radovljica. 11. Lesce. 12. Slov. Javornik. 13. Sava-Jesenice. 14. Jesenice. 15. Kranjska gora. 16. Mojstrana. 17. Gorje pri Bledi. 18. Litija. 19. Ljubno v Sav. dolini I. 20. Ljubno v Sav. dolini II. 21. Soštanj I. 22. Soštanj II. 23. Celje. 24. Poljčane. 25. Rogatec. 26. Pragersko. 27. Ptuj. 28. Tezno. 29. Maribor. 30. Fala. 31. Št. Lovrenc na Pohorju. 32. Ribnica na Pohorju. 33. Muta. 34. Guštanj. 35. Prevalje. 36. Leše. 37. Mežica. 38. Črna I. 39. Črna II.

Zadrugi gostilne: 1. Glinca. 2. Trzič na Gorenjskem. 3. Maribor. 4. Soštanj.

Članov: 17 500. — Pristop se lahko prijavi v vsaki zadrugi prodajalni in zadrugi gostilni.

Konzumentje!

Posameznik je brez brambe v gospodarskem boju proti draginji, le z organizacijo postanejo šibki vpoštovani in mečni.

Organizacija konzumentov pa je

Konzumno društvo za Slovenijo r. z. z o. z.